

Uvidenskabelige beskrivelser af konsonanterne

[b]

[b] er et svag tryk, der bygges op bag lukkede læber og slippes ud. Tungen er afslappet og der er lukket op til næsen. Lyden kan være delvis stemt foran vokal, men som er regel ustemt foran konsonanter og sidst i stavelser.

[d]

Ved [d] er munden åben og der er lukket op til næsen. Tungens rand lukker tæt mod ganen, helt frem til den hårde rand bag fortænderne; der opbygges et tryk, som derefter slippes løs gennem munden. Lyden er overvejende ustemt.

[f]:

Luften hvisler ud mellem underlæben og tænderne i overmundens. [f] er ustemt. Tungen hviler i munden, og der er lukket igennem næsen.

[g]

[g] er som regel ustemt, specielt i forlyd, tungespidsen ligger i bunden af munden, munden er åben og der er lukket op til næsen. Lyden dannes ved at tungefladen lukker mod den bageste del af den hårde gane; der opbygges et svagt tryk, som slippes ud gennem munden.

[h]

Lyden [h] er ustemt, den er faktisk bare et pust mellem stemmelæberne. Der er ikke noget lydhæmme på vejen ud. Mundens, læbernes og tungens stilling afhænger af de omgivende lyde.

[j]

[j] er en stemt lyd. Tungespidsen er afslappet, ganesejlet lukket og tungefladen (midten af tungen) er hævet, så der dannes en spalte mod den hårde gane. Rundingsgraden følger vokalen efter.

[k]

[k] er er ustemt, tungespidsen ligger i bunden af munden, munden er åben og der er lukket op til næsen. Lyden dannes ved at tungefladen lukker mod den bageste del af den hårde gane; der opbygges et svagt tryk, som slippes ud gennem munden. Altså som [g] bortset fra at lyden følges af et pust mellem åbne stemmelæber, et [h].

[l]

[l] er stemt, undtagen efter p og k og af og til i udlyd efter stød. Tungespidsen rører den hårde rand bag fortænderne i mundens midtlinie, luften slippes ud langs tungens sider. Der er lukket op til næsen (og dette er den vigtigste forskel på l og n). Bagtungen ligger lavt som ved [æ].

[m]

Læberne er lukket sammen, tungen er i hvile i undermunden, der er åbent til næsen. Lyden er stemt.

[n]

Læberne er åbne, der er åbent gennem næsen, og tungens sider lukker tæt mod ganen og kindtænderne, så der dannes et hulrum i hele tungens længde. Lyden er stemt.

[ŋ]

Læberne er åbne, tungespidsen i hvile i undermunden, bagtungen lukker mod randen til den bløde gane, der er åbent til næsen. Lyden er stemt.

[p]

[p] er et svag tryk der bygges op bag lukkede læber og slippes ud. Tungen er afslappet og der er lukket op til næsen. Lyden er ustemt. Læbeåbningen følges af et pust mellem åbne stemmelæber, et [h].

[r]

Læbernes stilling afhænger af den efterfølgende vokal. Tungespidsen er i hvile i undermunden. Der er lukket til næsen. Tungeroden lukker kortvarigt næsten helt mod svælget og åbner derefter igen. Drøblen bevæger sig stort set ikke. Stemtheden

varierer med omgivelserne. Lukkestedet kan bedst findes ved at gurgle med lidt vand og lægge mærke til, hvor man lukker for ikke at drukne, lige når man holder op med at gurgle. [r] findes kun før vokal.

[s]

Læberne tager form efter de omgivende lyde. Tongen danner en kanal mod ganen frem til den hårde rand bag fortænderne. Tungespidsen hænger lige bag den hårde rand og luften hvisler ud gennem den smalle rille imellem. Lyden er som regel ustemt.

[ʃ]

Læberne tager form efter de omgivende lyde. Tongen danner en kanal mod ganen, men kun næsten frem til den hårde rand bag fortænderne. Tungespidsen hænger noget længere tilbage og nede end ved [s], og luften hvisler ud gennem en lidt bredere rille. Lyden er ustemt.

[t]

Læberne tager form efter de omgivende lyde. Munden er åben og der er lukket til næsen. Tungens rand lukker tæt mod ganen, helt frem på den hårde rand bag fortænderne; der opbygges et tryk, som derefter slippes løs gennem en rille, der svarer til den der er beskrevet under [s].- [t] kunne altså skrives [t_s]. Lyden er ustemt.

[v]

Overmundens fortænder lukker mod bagsiden af underlæben, og luften slipper ud med en svag hvislen. Tungens hviler i undermundens men følger delvis vokalen før eller efter. Lyden er oftest stemt.